

21 peces per a l'acordió diatònic

Marcel Casellas

amb comentaris de
Francesc Marimon, Cati Plana, Pere Romaní, Perepau Ximenis

i un contrapunt de
Carles Belda

21 peces per a acordió diatònic

1a edició: juny 2013

© Marcel Casellas

© DINSIC Publicacions Musicals, S.L.

Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona

Disseny de la coberta: Nirvana Jiménez

Maquetació: DINSIC GRÀFIC

Imprès a: Impulso, Global Solutions S.A.

Rda. de Valdecarrizo 23

28760 Tres Cantos (Madrid)

Dipòsit legal: B-14658-2013

ISMN: 979-0-69210-808-5

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, començant-hi la reprografia i el tractament informàtic, i també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

DISTRIBUEIX: DINSIC Distribucions Musicals, S.L.
Santa Anna, 10 - E 3a - 08002 Barcelona
Tel. 00 34-93.318.06.05 - Fax 00 34-93.412.05.01
e-mail: dinsic@dinsic.com
www.dinsic.com - www.dinsic.es - www.dinsic.cat

Sumari

Introit	7
Les 21 peces comentades	
Passeig del ball de nans.....	14
Fox per la Toia.....	16
El rei ros.....	18
Rumba de Sant Celoni	20
El rei blanc d'Esplugues	22
La Cucafera de Tarragona	24
La filòloga.....	26
Cúmbia de plats i cassoles	28
Vals de cinc	30
La nit dels dilluns.....	32
Mesclat.....	34
Pintorel·la	36
La Trulli.....	38
Rag de la neu.....	40
La rumba promesa	42
Rebatut torero	44
La caseta de l'Horta	46
Masurca de la suit 89.....	48
No n'hi ha prou!	50
Ella m'ha embuixat.....	52
Nosaltres decidim!.....	54
Autopresentacions	61

Curiosament, l'acordió diatònic, aquesta harmònica amb manxa que il·lumina de ritme els vespres de ball a la plaça en els racons més amagats de la terreta, compta amb poca literatura musical específica. Probablement això es deu a diversos factors: d'una banda, és un instrument relativament modern si el comparem amb els instruments reis de la música de ball —el violí, la guitarra, la percussió o la mateixa veu humana...—, d'una altra, perquè els músics que històricament l'han conreat han estat, bàsicament, músics sense solfa. La desconexió dels aspectes escrits del llenguatge musical, lluny de ser una mancança, sovint ha esdevingut una qualitat que els honora, ja que aquest fet ha comportat que desenvolupessin especialment l'oïda i la capacitat d'adaptació, que sol beure de la mateixa font de la creativitat. El vell acordionista de diatònic ha caminat quasi sempre sobre la corda fluixa que va de l'interpret al creador. Un grapat de pasdobles, xotis, valsos... són coneguts amb el nom de l'acordionista que els ha adaptat, popularitzat i sobretot transmès. La feina que tindria el musicòleg que es proposés seguir la pista d'aquestes peces de ball per arribar als respectius originals —composicions vuitcentistes, fragments de sarsuela, cuplets, estàndards de jazz passats pel sedàs del diatonisme...—!

L'acordionista de diatònic actual sol tenir, als Països Catalans, un alt coneixement del llenguatge musical escrit. Alhora, però, ha heretat dels vells —desacomplexadament i respectuosa— la capacitat d'adaptació i recreació de la música no pensada per a diatònic. De fet, aquest «caminar per la corda fluixa» ha acabat esdevenint una mena de característica gremial.

Les vint-i-una peces que componen aquest quadern no han estat escrites originàriament per a acordió diatònic i, en alguns casos, ni tan sols porten l'empremta que es podria esperar del diatonisme. Tots, però, han estat interpretats en alguna ocasió per acordionistes, ja sigui en solitari o com a membres integrants d'un grup, i fins i tot en alguns casos enregistrats en CD, on la sonoritat de l'inxà lliure hi té un paper notable.

Aquest quadern presenta les peces en el format més usual de la música popular: melodia amb el corresponent xifrat de l'acompanyament harmònic. Això el fa d'ús universal —se'n pot servir qualsevol instrument melòdic que disposi d'un acompanyant harmònic—. En el cas de l'acordió diatònic, però, alguns petits fragments poden contenir notes a la melodia, que són, aparentment o real, incompatibles amb l'acord que es proposa a l'esquerra o fins i tot, en alguns casos, acords que l'instrument no té. Aquí rau en bona part la importància de les notes dels mestres acordionistes que acompanyen cada peça. Aquest quadern va prendre tot el seu sentit en el moment que el Francesc, la Cati, el Pere, el Perepau i el Carles, amics i acordionistes bregats en l'ofici i en el mestratge de l'instrument, van apuntar-s'hi.

La vida m'ha concedit la sort d'haver pogut compartir inquietuds musicals i vitals amb molt bons amics. Gràcies a tots.

Marcel Casellas
desembre del 2012

Contra apunt de l'impostor

Benvolgut amic Marcel i mestre Caselles,

ho assenteixo de grat, car tens raó. La teva anàlisi és força precisa. Però, com diria pausadament i amb l'esguard encès el mestre Marimon, t'he de comunicar un dubte que s'està escampant entre la classe obrera diatònica.

Mercès a l'arqueologia en el nostre ram i a l'amplitud del ventall actual d'acordionistes i aficionats al tema, afloren mostres de música escrita per a diatònic i noves velles mutacions aborígens fins ara desconegudes.

Et parlo de la col·lecció d'instruments i documents gràfics i sonors del Vicent de Quart de Poblet, a l'Horta. A la passada, i gloriosa, Fira Diatònica d'Arenys de Mar (Maresme) vam poder gaudir d'un munt d'imatges i enregistraments gens actuals on el diatònic feia colla amb guitarons, panderetes i bandúrries. La nostra bèstia pirinenca fent dolenteries pel sud... meravellós!

O del feix de partitures emprades per ensenyar diatònic (ben antigues!) que posseïa un alumne de l'AMTP (Aula de Música Tradicional i Popular) de Barcelona. Tinc mala memòria, ja ho saps, però no oblidó aquell jove que ens va mostrar una carpeta ben farcida de peces que gastava a classe un mestre a Sabadell.

Hi podríem afegir la mà d'obres escrites que el Maties Mazarico de Taurinyà, al Conflent, ha inclòs a la nostra Bíblia, *La mare dels ous*. Sí, el volum enciclopèdic on es poden trobar centenars de peces escrites per acordionistes del país i que és, de moment, la gran obra de la Guida Sellarès.

Ja ho sabem, que una flor no fa estiu, ni un vot, sobirà, però... i si fos la punta d'un iceberg? O, si més no, un contrapunt a la nostra visió actual del petit acordió de botons?

Carles Belda i Valls
29 de gener del 2013

Acord final

Estimat Carles, ja que aquest quadern s'inicia amb una mena de pròleg personal que m'ha plagut d'anomenar «introit» i atesa la circumstància que, després d'haver-te demanat unes paraules d'acordionista bregat per encapçalar aquest plec de partitures, em respon amb un «Contrapunt» —o si ho prefereixes «Contra apunt»—, em temo que ens caldrà arribar a un cert «Acord final». Si ho aconseguim —entre tu i jo, els acords mai han estat finals, fins ara— només ens faltarà el farcit..., la sardana —encara que sigui «Ínfima»—. Val a dir que mentres t'escriu ja me l'estic empescant.

Ho admeto, hi ha una certa bibliografia autòctona referida a aquest instrument. Tot i això em reafirmo en el fet que és ínfima —com la sardana que m'empesco— en relació amb el corpus de partitura escrita que podem trobar per a altres instruments. Només et cal fer una ullada al pòsit editorial de la casa que innocentment i benèvola ha confiat en aquest projecte. Entre centenars i centenars de pentagrames impresos potser tindràs sort si en trobes un o dos que es refereixin directament al diatònic.

Ara bé..., és ben veritat que, a l'acordió de botons, no li ha calgut gaire bibliografia per desenvolupar-se i estendre's arreu d'aquesta terreta que escalfem de plaça a plaça i d'escenari a escenari.

No és difícil d'entendre que els compositors no acordionistes procurin no embolicar-se a escriure per al diatònic. I no és pas per l'instrument, que és prou agraït, sinó més aviat pel tarannà de l'acordionista de diatònic, que sempre té a la boca algun La que no es pot fer tancant o aquella alteració que «abans tenia però ara no tinc, perquè vaig canviar la llengüeta del tercer botó..., per tal de...».

No m'estenc, et proposo un acord de mínims (ja hi estem avesats, en aquest país, als acords de mínims):

—Els vells no tenien solfa ni falta que els feia.

—Els joves tenen solfa però no l'usen gaire.

—Els compositors no toquen la cosa del diatònic.

—El mètode del Marimon és a la mare dels ous allò que la mare dels ous és al mètode del Marimon.

Marcel
31 de gener del 2013

Postdata: t'adjunto la «Sardana ínfima». Reparteix-la com vulguis!

Sardana ínfima

Marcel Casellas/13

Acordió diatònic

mf Am F E7 Am Am G7

7 C/G G C pp Am7 D7 G ff C G7 C C

L'avanç de l'abans

El passat és força pesat, ja ho sabem. Ni «els vells» eren tots iguals, ni «els joves» ho són, és clar. Podem pactar el que calgui per tirar endavant el llibre, però no cal que sigui cert. Tant hi fa, perquè *lo* fotut del futur és que fa la seva, i malgrat que siguis de la ceba i vulguis volar a la teva però en estol, pesarà el que hagi de pesar.

Tenim un abans que després d'aquest avanç serà diferent, espero. És, però, necessari fer compliments, «perquè si no, no ens entendríem», com deia en Pujols, i per això et «contrapropasso» un «Acord de Mími'ns».

És a dir, «guaiteu què fem i imiteu-nos en silenci»:

—Els vells imitaven i anaven passant la Rosa de Paper de l'Estellés, tot manxant a la marxeta. No hem llegit enlloc que llegissin, «Si més no, que se sàpiga».

—Hi ha joves que tenen solfa, o català, i el gasten menys que un gat unes botes.

—Els diatònics sovint toquen la cosa de la composició.

—El mètode dels ous no té res a veure amb la mare del Marimon.

Quan Déu tanca una porta obre un finestra, i per això amb aquest avatar d'avatars plouen els dubtes següents:

—Hi havia velles acordionistes?

—Abans tothom era vell i ara tothom és jove?

—Fins quan s'és jove?

—Qui és diatònic, l'acordió o l'acordionista?

Tot això t'ho dic amb confiança, que fa fàstic, car saps que ballo sardanes en la infinitat i que dubto, sovint, si sóc bregat o bé un buscabregues.

Tot i així, tinguem present que la xarxa és per pescar. Si tu t'empesques una sardana, viam si pesquem l'encert d'anar cercant nous passats.

Carles
Zugarramuffin, 4 de febrer del 2013

«Pos sí»

Benvolgut Belda, permete'm aquest final breu i concís manllevat del nostre comú amic Pep Botifarra: «Pos sí!»

Dubtes, a l'aigüera, en queden uns quants —és clar—, però tots estarem d'acord, si més no, que els ous del Marimon han fet la seva feina.

Una abraçada!

Marcel
Esplugues, 5 de febrer del 2013

Passeig del ball de nans

xotis

Acordió G-C

Marcel Casellas 1981

♩ = 100

5

10

15

20

Enregistraments

1 - CD: *Paisatge sonor. Festa de Santa Magdalena*. AV Sarrià, ref 5.1917. Talls 3 i 9

2 - CD: *La Portàtil.FM interpreta Marcel Casellas*. www.laportatil.cat. Tall 5

Passeig del ball de nans

Magnífic i sorpresiu xotis que ens permetrà fixar-nos bé en la mà esquerra perquè haurà de marcar amb bons baixos el *tempo* i l'harmonia. És una peça excel·lent per improvisar perquè, com que té una harmonia original, ens motivarà a fer solos també originals. Però, com es pot aprendre a improvisar? Primer cal aprendre a acompanyar, després acompanyes sense que hi hagi cap melodia a sobre, i després desenganxes progressivament les notes de l'acord, de manera que al final fas una successió de notes basades en les que tocaves en fer els acords. Finalment et «deixes anar» (és a dir, toques el que et surti), però amb la mentalitat de seguir els acords que tens ben interioritzats.

Com sempre, estudia bé la dreta, sola, al començament. Si convé, toques a sobre d'un metrònom, sempre és un bon exercici. Creua tot el que convingui excepte en els grups de les quatre semicorxeres de la B (ara bé, les quatre de l'acord de F sí que va bé creuar-les obrint). En posar-hi l'esquerra també hauràs de buscar l'aire d'un xotis amb forta personalitat.

Francesc Marimon

Fox per la Toia

Acordió G-C

Marcel Casellas 1982

♩ = 128

5 G7 C

9 C7 F

13 G7 Fm 1 C Gaug

17 2 C

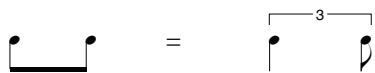
Enregistraments

- 1 - LP: *Ball amable*. Orquestrina Galana. PDI, C-30497. Tall 2
- 2 - CD: *Ball al diatònic*. La Portàtil.FM. Tralla records. LP FM-1. Tall 1
- 3 - CD: *Bojos pel ball*. TVC Disc 01-5002-03. Tall 12
- 4 - CD: *L'envelat violeta*. La Principal de la Nit. DM 906 02. Tall 7

Fox per la Toia

Aquesta peça es pot tocar amb un diatònic estàndard amb les alteracions a l'octava greu, però si disposeu de les alteracions a l'octava aguda podreu ornamentar la nota Mi en el compàs 15.

Per donar-li l'aire de fox, swingarem la melodia, és a dir, entenem que:

Pel que fa a l'acompanyament fóra bo accentuar el segon i quart temps de cada compàs (acords). Podem suprimir el baix del tercer temps, tot i que quan el ritme harmònic és a blanques, és més interessant fer-lo sonar.

Quan ja ens camini, llavors podem canviar el patró de l'acompanyament:

1. Incorporant algun rebot en el segon o quart temps:

2. Buscant algun disseny amb baixos, per exemple en el compàs 8:

Per poder fer el Fm, hauríem d'haver eliminat prèviament la tercera de l'acord de F o bé tocar només el baix.

En el cas del G aug. (compàs 16), només podrem tocar el baix, ja que la cinquena de l'acord que proposa la partitura és augmentada.

Seguint el següent esquema (a la mà esquerra), en els compassos 14 i 15 ho tindríem resolt:

Cati Plana